

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE

Fylkesmannen i Oslo og Viken
v/ Marte Rosnes
Postboks 325
1502 MOSS

Din referanse:
2020/4180 og 2019/58464

Vår referanse:
20/30529 - 13 / HELOSTBY

Dato:
25.09.2020

Oversender plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg - Askim og AHSA avløpsanlegg Kontrollnummer 2019.036.I.FMOV og 2020.044.I.FMOV

Vi viser til inspeksjonsrapporter etter inspeksjoner ved Askim avløpsnett og AHSA avløpsanlegg med kontrollnummer 2020.044.I.FMOV og 2019.036.I.FMOV og våre tilsvarende på inspeksjonsrapportene datert 30.03.2020, samt øvrig korrespondanse i saken.

Indre Østfold kommune har utarbeidet en plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon. Planen med to vedlegg ble enstemmig vedtatt i kommunestyret 16.09.2020.

Vi oversender med dette plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg, samt saksframlegg med vedtak.

Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Med hilsen

Hans Petter Vammeli
seksjonsleder
Kommunalteknikk

Helene Østbye
enhetsleder
Vann og avløp

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og trenger ikke underskrift.

Vedlegg:

Vedtatt plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg
Vedlegg 1 - Eksisterende forhold

Postadresse
Postboks 34
1861 Trøgstad

Besøksadresse
Rådhusgata 22
1830 Askim

Kontaktinfo
+47 69 68 10 00
post@io.kommune.no
www.io.kommune.no

Foretaksnummer
Org.nr. 920 123 899
EHF-nr. 920 123 899
Kontonr. 3207.29.71298

Vedlegg:

Vedlegg 2 - Fremdriftsplan

Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg

Kopi til:

Mottakere:

Fylkesmannen i Oslo og Viken

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på korset

Plan for retting av avvik

etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg, belyst i inspeksjonsrapport 2019.036.I.FMOV og 2020.044.I.FMOV.

Vedtatt i kommunestyret 16.09.2020 i sak 106/20

Innhold

1. Forord	3
2. Sammendrag	4
3. Innledning	5
Tilsyn/inspeksjon	5
Avvik og anmerkninger	6
Inspeksjon ved AHSA Interkommunale avløpsanlegg (2019.036.I.FMOV)	6
Inspeksjon ved Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg (2020.044.I.FMOV)	7
4. Generelle kommentarer og tiltak	8
Tiltak G-1: Økt bemanning	8
Tiltak G-2: Deltakelse i bedreVANN	9
Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp	10
Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp	10
Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp	11
Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnett	12
Tiltak G-6.1: Gjennomføre saneringsprosjekter	13
Tiltak G-6.2: Prioritere og systematisere vedlikehold av avløpsnett	14
Tiltak G-6.3: Etablere styringsdokumenter og oppdatere bestemmelser i planverk	14
Tiltak G-6.4: Redusere påslippet av overvann/prosessvann	15
Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen	15
Tiltak G-8: Miljørisikovurdering, handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø	16
Tiltak G-8.1: Miljørisikovurdering og handlingsplan for ytre miljø	17
Tiltak G-8.2: Beredskapsplaner for ytre miljø	17
5. Retting av avvik etter inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg (2019.036.I.FMOV)	18
Avvik A036-1: Renseanlegget overskrider utslippsgrensene for totalfosfor på grunn av store overløp	18
Tiltak T036-1.1: Oppgradering av AHSA renseanlegg	19
Tiltak T036-1.2: Utredning av ny utløpsledning fra renseanlegget	20

Tiltak T036-1.3: Utredning av avløpssituasjonen i kommunen	20
Avvik A036-2: AHSA har ikke driftet og vedlikeholdt avløpsnett på en tilfredsstillende måte ..	20
Avvik A036-3: AHSA har ikke utført sin plikt til samordning med eierkommunene.....	21
Avvik A036-4: AHSA har ikke utarbeidet tilstrekkelige handlingsplaner for ytre miljø	22
Avvik A036-5: AHSA har ikke oversikt over relevant regelverk og mangler miljømål i sin internkontroll	23
Avvik A036-6: AHSA sitt energistyringssystem er mangelfullt.....	23
Tiltak T036-6: Etablere energistyringssystem for vann- og avløpsanleggene i Indre Østfold kommune	24
Anmerkning AM036-1: Det er ikke foretatt et klimaregnskap for AHSA sin avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner	24
Tiltak T036-AM-1: Klimaregnskap for avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner.....	25
6. Retting av avvik etter inspeksjon av Askim avløpsnett (2020.044.I.FMOV).....	26
Avvik A044-1: Det mangler overordnet plan med tilhørende handlingsplan for fornyelse av avløpsnett og for utfasing av driftsoverløp på fellessystem	26
Avvik A044-2: Miljøriskovurderingen av avløpsanlegg er mangelfull.....	27
Avvik A044-3: Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan for avløpsanleggene	28
Avvik A044-4: Overordnede mål for avløpsanlegg er mangelfull	29
Avvik A044-5: Kommunens avvikshåndtering er ikke tilfredsstillende.....	29
Anmerkning AM044-1: Risikokartlegging av avløps- og vannforsyningssystemene bør ses i sammenheng.....	30
7. Oppsummering og konklusjon.....	31
8. Vedlegg.....	33

1. Forord

Dette dokumentet beskriver tiltakene Indre Østfold kommune har iverksatt og skal iverksette for å rette avvik som ble avdekket da Fylkesmannen i Oslo og Viken var på inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsrensaneanlegg og avløpsnett i tidligere Askim kommune vinteren 2019/2020.

Fylkesmannen tegner et alvorlig bilde for avløpssituasjonen i kommunen. Dette er forhold kommunen tar på største alvor.

Planen er vedtatt av kommunestyret 16.09.2020 i sak 106/20.

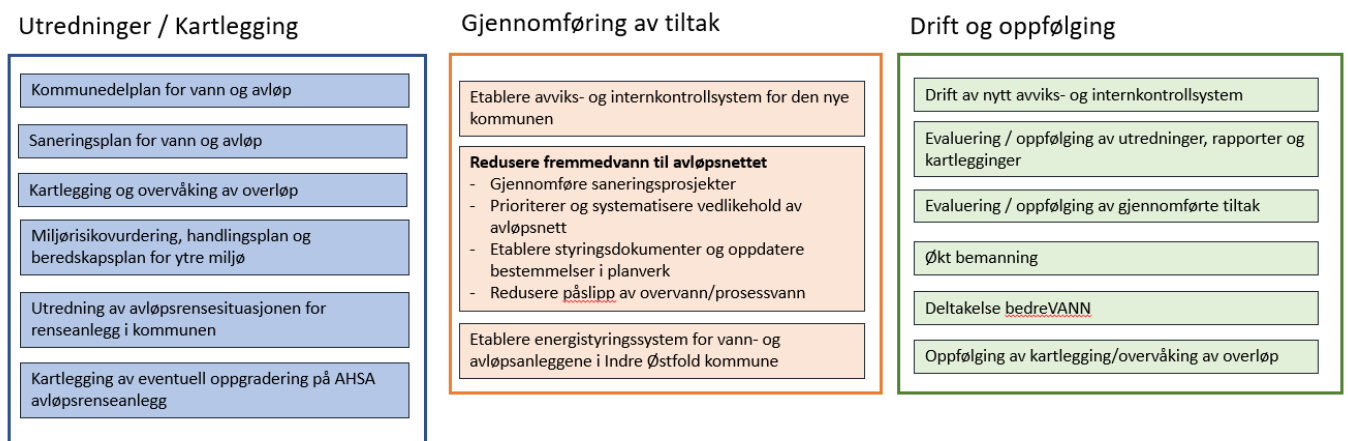
2. Sammendrag

Fylkesmannen i Oslo og Viken var på inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsrensaneanlegg 26.11.2019 og på avløpsnettet i tidligere Askim kommune 16.01.2020. Fylkesmannen avdekket totalt 11 avvik og ga totalt 2 anmerkninger under inspeksjonene.

Denne rapporten beskriver tiltakene kommunen har iverksatt og skal iverksette for å rette avvikene. Tiltakene settes opp i en handlingsplan med kostnadsestimater og framdriftsplan.

Flere av tiltakene vil pågå i mange år framover, og de har en kostnadsramme på flere hundre millioner kroner. Noen av tiltakene som beskrives er allerede startet opp. Øvrige tiltak vil starte opp når nødvendige forutsetninger for oppstart foreligger.

En forenklet sammenstilling av tiltakene vises på Figur 1.

Figur 1: Sammenstilling av tiltak for håndtering av avvik

3. Innledning

Kommunene Askim, Hobøl og Spydeberg hadde fram til 31.12.2019 et interkommunalt avløpssamarbeid: Askim, Hobøl og Spydeberg Avløpssamarbeid IKS (AHSA). AHSA driftet et avløpsrenseanlegg i Engerveien 38 i Askim, samt en overføringsledning for avløp fra Spydeberg og Hobøl med tilhørende pumpestasjoner.

Med unntak av overføringsledningen som AHSA har eid/driftet, har ledningsnett i de tre kommunene blitt driftet av den enkelte kommune. AHSA, Askim, Spydeberg og Hobøl har hver sine utslippstillatelser gitt av Fylkesmannen i Østfold i 2008.

Fra 01.01.2020 ble Askim, Hobøl og Spydeberg kommuner slått sammen med Eidsberg og Trøgstad kommuner til Indre Østfold kommune. AHSA ble oppløst som interkommunalt selskap og driften ble innlemmet i driften av den nye kommunen.

Tilsyn/inspeksjon

Fylkesmannen (FM) er forurensningsmyndighet for AHSA og tilhørende ledningsnett.

Fylkesmannen fører risikobasert tilsyn for å kontrollere at gjeldende krav overholdes, som fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.

Fylkesmannen i Oslo og Viken var på inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsrenseanlegg 26.11.2019 og på avløpsnett i tidligere Askim kommune 16.01.2020. Fylkesmannen avdekket totalt 11 avvik og ga totalt 2 anmerkninger under inspeksjonene. Avvikene er gjengitt under *Avvik og anmerkninger*.

Indre Østfold kommune mottok begge inspeksjonsrapportene den 19.03.2020 sammen med en presisering fra Fylkesmannen om at gjentakende brudd på tillatelsen var svært alvorlig; at den ulovlige forurensningen hadde økt de siste årene og at ethvert nytt påslipp ville bli betraktet som en forsettlig økning i ulovlig utslipp.

I begge rapportene har Fylkesmannen bedt om en skriftlig redegjørelse for hvordan avvikene er rettet/skal rettes innen 01.08.2020. Fylkesmannen varslet tvangsmulkt dersom de ikke hadde mottatt dokumentasjon på at kommunen hadde rettet avvik 1 og 2 ved AHSA renseanlegg innen 01.08.2020.

Kommunen gav tilsvar på rapportene 30.03.2020. I tilsvaret presiserte kommunen at det ikke under noen omstendigheter ville la seg gjøre å rette avvik 1 og 2 ved AHSA renseanlegg innen

01.08.2020, og at kommunen ville sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan kommunen har rettet og planlegger å rette avvik senest 15.10.2020. Dette ble akseptert av Fylkesmannen i møte 10.06.2020 og senere i epost av 12.06.2020.

Avvik og anmerkninger

Definisjoner:

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Avvikene som ble avdekket og anmerkningene som ble gitt i forbindelse med inspeksjonene er oppsummert i det følgende.

Inspeksjon ved AHSA Interkommunale avløpsanlegg (2019.036.I.FMOV)

Rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved AHSA Interkommunale avløpsanlegg den 26.11.2019.

Fylkesmannen har avdekket seks avvik og gav en anmerkning under inspeksjonen. FM ser alvorlig på avvikene som ble avdekket.

Avvikene og anmerkningene er oppsummert slik i rapporten:

Avvik:

- A036-1 Renseanlegget overskrider utslippsgrensene for totalfosfor på grunn av store overløp.
- A036-2 AHSA har ikke driftet og vedlikeholdt avløpsnett på en tilfredsstillende måte.
- A036-3 AHSA har ikke utført sin plikt til samordning med eierkommunene.
- A036-4 AHSA har ikke utarbeidet tilstrekkelige handlingsplaner for ytre miljø.
- A036-5 AHSA har ikke oversikt over relevant regelverk og mangler miljømål i sin internkontroll.
- A036-6 AHSA sitt energistyringssystem er mangelfullt.

Anmerkninger:

- AM036-1 Det er ikke foretatt et klimaregnskap for AHSA sin avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner.

Inspeksjon ved Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg (2020.044.I.FMOV)

Rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg (Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg) den 16.01.2020.

Fylkesmannen har avdekket fem avvik og ga en anmerkning under inspeksjonen. Ett av avvikene framstår som alvorlig. Manglende oppfølging av utslippstillatelsens krav om fornyelse av ledningsnett og handling har ført til store utslipp av urensset avløpsvann i lokale overløp i sentrumsområder og i overløpet tilknyttet AHSA renseanlegg over flere år.

Avvikene og anmerkningene er oppsummert slik i rapporten:

Avvik:

- A044-1 Det mangler overordnet plan med tilhørende handlingsplan for fornyelse av avløpsnett og for utfasing av driftsoverløp på fellessystem.
- A044-2 Miljøriskovurderingen av avløpsanlegg er mangelfull.
- A044-3 Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan for avløpsanleggene.
- A044-4 Overordnede mål for avløpsanlegg er mangelfull.
- A044-5 Kommunens avvikshåndtering er ikke tilfredsstillende.

Anmerkninger:

- AM044-1 Risikokartlegging av avløps- og vannforsyningssystemene bør ses i sammenheng.

4. Generelle kommentarer og tiltak

Avvikene som er beskrevet i inspeksjonsrapportene er mange, og noen er så omfattende og komplekse at det vil ta flere år å rette dem.

Noen av avvikene rettes av tiltak Indre Østfold kommune uansett må gjøre som en følge av kommunesammenslåingen, for eksempel utarbeidelse av nytt planverk og etablering av internkontroll for den nye kommunen. Andre tiltak iverksettes som en direkte konsekvens av avvikene som er avdekket.

Denne rapporten beskriver generelle tiltak som helt eller delvis retter flere avvik. Det er også presentert spesifikke tiltak for avvik og anmerkninger. En sammenstilling av avvik, anmerkninger og tiltak finnes i vedlagte fremdriftsplan med estimert framdrift for de ulike tiltakene.

Flere av avvikene beskriver utfordringer som gjelder flere av kommunens avløpsanlegg, ikke bare AHSA og Askim. Vi har derfor lagt vekt på å se på den nye kommunen som helhet når vi har planlagt tiltakene.

Flere av avvikene som er avdekket kan helt eller delvis løses med samme tiltak. Under presenteres de tiltakene som vil bidra til å helt eller delvis besvare flere enn ett avvik. De avvikene som er spesifikke for kun ett enkelt avvik, blir presentert under det enkelte avvik i kapittel 5 og 6.

Tiltak G-1: Økt bemanning

For å gjennomføre tiltakene som er nødvendige for å rette avvikene, er det avgjørende at kommunen har tilstrekkelig bemanning til å følge opp tiltakene. Samme dag som kommunen mottok inspeksjonsrapportene fra Fylkesmannen, vedtok formannskapet som kommunestyre å styrke bemanningen på vann og avløp med totalt syv årsverk, fordelt slik:

- to stillinger på VA-forvaltning
- fire stillinger på drift avløpsnett
- en stilling på drift avløpsrensaneanlegg

Indre Østfold kommune erkjenner at bemanningen over tid har vært for lav på vann og avløp, og vil vurdere en ytterligere økning i bemanningen dersom det viser seg å være nødvendig for å ivareta fornyelse, utvidelse, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens avløpsanlegg.

Framdrift

Seks av de nye stillingene er besatt med oppstart 15.06.2020 og 01.09.2020. Den siste stillingen vil bli besatt i løpet av høsten 2020.

Kostnadsestimat

De årlige kostnadene til økt bemanning er ca. 4,5 MNOK.
I tillegg kommer noen engangskostnader.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Tiltaket er nødvendig for at de øvrige tiltakene faktisk skal kunne gjennomføres.

Tiltak G-2: Deltakelse i bedreVANN

Indre Østfold kommune vurderer at AHSA og de gamle kommunene har hatt for dårlig totaloversikt over kvaliteten i vann- og avløpstjenestene.

Som et ledd i å få bedre kontroll, vil Indre Østfold kommune delta i Norsk Vann sitt benchmarkingsprogram bedreVANN. bedreVANN bygger i hovedsak på datagrunnlaget som kommunen rapporterer til KOSTRA, miljødirektoratet og mattilsynet, i tillegg til egenrapportering av gjennomførte og planlagte investeringer, samt energidata. Dette skal gi kommunen god dokumentasjon på utvikling av kvalitet og kostnader for vann- og avløpstjenestene, gode nøkkeltall for kostnadsprofil, investeringsbehov og gjennomføringsevne. Det vil også gi et grunnlag for å sammenligne seg med andre kommuner/anlegg og gi mer kunnskap om kostnadsdrivere for vann- og avløpstjenestene.

Framdrift

Innmelding: høsten 2020
Første rapportering: mars/april 2021
Første rapport: august 2021

Kostnadsestimat

Tiltaket vil ha en årlig kostnad på ca. 50 000 NOK.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Rapportene fra bedreVANN vil være viktige beslutningsgrunnlag for å sikre at vi prioriterer de riktige tiltakene i årene framover (A036-2 og A044-1).

Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp

Som et ledd i etableringen av Indre Østfold kommune, skal det utarbeides en kommunedelplan for vann og avløp. Kommunedelplanen skal sørge for at Indre Østfold kommune har en samlet forståelse for utfordringer og muligheter knyttet til vann og avløp. Den skal også bidra til en enhetlig strategi for det videre arbeidet. Kommunedelplanen med handlingsplan blir et viktig styringsverktøy for kommunen.

Ved utarbeidelsen av planprogram til ny kommunedelplan for vann og avløp har seksjon kommunalteknikk foreslått følgende hovedmål for avløpssektoren: *Indre Østfold skal sikre moderne, miljøvennlig og bærekraftig avløpshåndtering.* Utover høsten 2020 vil det arbeides videre med konkrete og målbare delmål for både vann- og avløpssektoren.

Kommuneplanen for vann og avløp vil etableres etter DIVA-metodikken, og skal sikre at alle relevante instanser får mulighet til å bidra og påvirke planen. Planprogrammet er nå på høring og vedtas endelig høsten 2020.

Framdrift

Arbeidet med kommunedelplan for vann og avløp er påbegynt. Planprogrammet til kommunedelplanen er sendt ut på høring og skal endelig vedtas høsten 2020. Kommunedelplanen for vann og avløp er planlagt vedtatt våren 2022.

Kostnadsestimat

Utarbeidelse av en komplett kommunedelplan for hele kommunen innen både vann og avløp vil ha en kostnad på ca. 2-3 MNOK.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Kommunedelplanen vil være et viktig styringsdokument for arbeidet med å fase ut fellesledninger og overløp fra disse (A036-2 og A044-1) og for arbeidet med å redusere fremmedvann i ledningsnett som er nødvendig for at AHSA skal klare å overholde utslippsgrensene for totalfosfor (A036-1). Kommunedelplanen vil definere overordnede miljømål for avløpssektoren (A044-5) og bidra til samordning av risikokartleggingene av avløp- og vannforsyningsystemene (AM044-1).

Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp

Arbeidet med kommunedelplanen for vann og avløp vil gi føringer for videre detaljering og prioritering av tiltak. For å komme fram til de beste tiltakene som helhetlig bidrar mest til å

redusere fremmedvann må det etableres en saneringsplan. Denne skal se på vann og avløp i kombinasjon.

Framdrift

Saneringsplan vann og avløp vil være nært knyttet til kommunedelplanen, og kan påbegynnes når hovedtrekkene i kommunedelplanen er landet, og skal etter planen ferdigstilles i utgangen av 2022. I tiden fram til den nye saneringsplanen er vedtatt, vil prosjekter gjennomføres som beskrevet i tiltak G-6.1.

For fremdriften på saneringsplanen forutsettes det at arbeidet med kommunedelplanen går som planlagt og at det blir gjennomført nødvendige forarbeider som hydrauliske moduleringer av eksisterende ledningsnett. Dette er derfor elementer som vil ha stor prioritet fremover.

Kostnadsestimat

Utarbeidelse av en komplett saneringsplan for hele kommunen innen både vann og avløp vil ha en kostnad på ca. 2 MNOK.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Saneringsplanen er det viktigste styringsdokumentet som sikrer gjennomføring av tiltak for å redusere mengdene avløpsvann som går i overløp (A036-2 og A044-1) og vil dermed bidra til at vi overholder utslippsgrensene for totalfosfor (A036-1). Risikokartlegging av avløps- og vannforsyningsystemer sett i sammenheng vil være ett av vurderingskriteriene i arbeidet med saneringsplanen (AM044-1).

Tiltakene i saneringsplanen vil være med på å bygge oppunder reduksjon av overløpsdrift og således bidra til utbedring av deler av A036-4.

Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp

Som et ledd i å forbedre kommunens utslippskontroll, er det igangsatt et arbeid for å kartlegge alle driftsoverløp/regnvannsoverløp. Vi har dedikert ressurser til denne oppgaven og allerede satt ut 6 stk. målere for å innhente erfaringer med disse, samtidig er det innledet et samarbeid med en leverandør av målere for å få overvåking av overløpene inn i kommunens driftskontrollsystem. Bedre kontroll på overløp vil være et viktig verktøy når kommunen skal prioritere tiltak for å redusere fremmedvann i avløpsnettet og utfase overløpene.

Basert på tilgjengelige kartdata og lokal kjennskap fra ansatte i kommunen etableres det et oversiktskart med alle kjente aktive overløp i hele kommunen. Overløp vurderes basert på omfang

og hyppighet av overløp, og konsekvenser for resipienten. Dette vil være grunnlaget for hvilke overløp som prioriteres i første fase av prosjektet.

Kommunen vil teste ut flere alternative målere i den første fasen, og inngår blant annet i et utviklingsprosjekt med leverandør som har utviklet et system for innhenting og rapportering av måledata i stor skala. Målet er å sørge for driftsovervåking av alle overløp slik at kommunens utslippskontroll blir tilfredsstillende.

Framdrift

Kommunen er i gang med å etablere ca. 20 målere på overløp i Askim, hvorav 6 allerede er installert og gir kommunen fortløpende data om overløp. Erfaringer fra dette prosjektet skal innhentes før videre måling av flere overløp settes i gang. Målet er å ha tilfredsstillende utslippskontroll for hele kommunen i løpet av 2022.

Kostnadsestimat

Anslått 2 MNOK for å sikre tilfredsstillende utslippskontroll i hele kommunen.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Tiltaket vil bidra til å bedre kommunens utslippskontroll som er nødvendig for at kommunen skal kunne gjøre en miljørisikovurdering av avløpsanlegget (A044-2) og det vil gi kommunen et bedre grunnlag for å prioritere tiltak som skal fase ut driftsoverløpene (A044-1 og A036-2). Kartlegging og overvåking av alle overløp vil være nødvendig for å beregne den faktiske rensegraden til avløpsrenseanlegget (A036-1).

Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnett

Flere av avvikene kommer av store mengder fremmedvann i avløpsnett. Under og etter nedbør mangedobles mengdene i avløpsnett, og store mengder urensset avløp går i overløp til mer eller mindre sårbare resipienter.

For kommunen som helhet er det ifølge rapporterte tall til KOSTRA for de siste 5 år, rehabilitert avløpsledninger som tilsvarer en fornyelsestakt på ca. 0,5% av ledningsnett. Nasjonal anbefaling er 1%. For å ta igjen etterslepet i fornying av avløpsnett må fornyelsestakten være over den nasjonale anbefalingen på 1% og sannsynligvis være nærmere 2-2,5% pr. år.

Det vil være helt nødvendig å øke takten på sanering av fellesledninger og gamle spillvannsledninger. Dette er store krevende prosjekter som det vil ta lang tid å gjennomføre, og

det vil derfor være nødvendig med ytterligere tiltak som skal redusere mengden overvann til avløpsnettet.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Reduksjon av fremmedvann til avløpsnettet er nødvendig for at AHSA skal kunne overholde utslippsgrensene for totalfosfor (A036-1) og for å redusere omfanget av og på sikt fase ut overløp (A036-2 og A044-1).

Tiltak G-6.1: Gjennomføre saneringsprosjekter

Sanering av fellesledninger og gamle spillvannsledninger er det viktigste tiltaket for å redusere mengden fremmedvann i avløpsnettet. Fram til saneringsplanen for den nye kommunen er vedtatt, vil prioritering av saneringsprosjektene skje i budsjett- og økonomiplanprosessen.

For å få et best mulig grunnlag for å prioritere de prosjektene som reduserer mest fremmedvann, er det utarbeidet en oversiktsplan over estimert saneringsbehov på det kommunale nettet der ledninger deles inn etter klassifisering i henhold til Norsk Vann rapport 196.

Med bakgrunn i disse, kombinert med erfaringer fra drift, har vi gått igjennom prosjektene som allerede ligger i økonomiplanen og i tillegg vurdert nye prosjekter. De prosjektene som vil bidra til størst reduksjon av fremmedvann er gitt høy prioritet og innlemmes i pågående revisjon av økonomiplanen slik at de kan starte opp så raskt som mulig.

Som en følge av de prioriteringer som gjøres vil bemanningen for gjennomføring av prosjektene også vurderes å styrkes.

Framdrift

Flere saneringsprosjekter er i gang, og de saneringsprosjektene som gir antatt størst reduksjon av fremmedvann vil bli prioritert i økonomiplanen. Kommunedelplanen for vann og avløp vil legge føringene for saneringstakten til Indre Østfold kommune, og vil bli konkretisert ytterligere i saneringsplanen.

Kostnadsestimat

Saneringsbehovet på avløpsnettet for å separere overvann og avløp-felles anslås til å ha en årlig kostnad på 100 MNOK de kommende årene. Etter dette vil arbeider med kommunedelplan og saneringsplan legge føringer for det videre investeringsnivået.

Tiltak G-6.2: Prioritere og systematisere vedlikehold av avløpsnett

Sanering av hele avløpsnett vil ta flere tiår, og vi må regne med å drifte et gammelt ledningsnett i mange år.

Da blir det viktig at det prioriteres vedlikehold av ledningsnett slik at innlekk av fremmedvann minimeres. Innlekk av fremmedvann forekommer på flere områder, blant annet via gamle og utette kummer ute i terrenget, hvor store mengder overvann lekker inn på avløpsnett ved nedbør og/eller i kombinasjon med snøsmelting.

Her har vi allerede starte et arbeide og med den økte bemanningen på drift kan vi frigjøre ytterligere ressurser til å vedlikeholde avløpsnett (rehabiliterer kummer, reparere feilkoblinger osv.). For å sørge for at vi prioriterer de riktige tiltakene, vil vi utarbeide en vedlikeholdsplan.

Framdrift

Økt vedlikehold på avløpsnett er startet og vil ytterligere økes høsten 2020 når de nye driftsoperatørene har begynt. Vedlikeholdsplanen vil være basert på kommunedelplanene og data fra kartlegging/overvåking av overløp, samt risikovurderinger knyttet opp mot ytre miljø og drift. Arbeidet med å utarbeide vedlikeholdsplanen vil starte i 2021.

Kostnadsestimat

Aktivitetene i vedlikeholdsplanen vil årlig beløpe seg til anslagsvis 2,5 MNOK.

Tiltak G-6.3: Etablere styringsdokumenter og oppdatere bestemmelser i planverk

I forbindelse med etablering av den nye kommunen, skal det vedtas nye styringsdokumenter. Vi vil da sørge for bestemmelser som sikrer god overvannshåndtering.

Overvannsveileder med fokus på lokal, åpen overvannshåndtering og som legger begrensninger for påslipp av overvann til det kommunale nettet ble vedtatt i mai 2020.

Videre planlegger vi å vedta Norsk vannstandard (tidl. VA-norm og VA/miljøblad) når denne er klar (2020/2021) og felles standard abonnementsvilkår for Indre Østfold kommune som en del av etableringen av den nye kommunen.

Det er også kontinuerlig fokus på å etablere og videreutvikle gode rutiner og samhandling mellom seksjonene kommunalteknikk, plan, og byggesak. I forbindelse med arbeidet med ny kommuneplan for Indre Østfold kommune, vil vi sørge for at arealdelen har gode bestemmelser for håndtering av overvann.

Framdrift

Avhengig av framdrift på Norsk vannstandard (estimert ferdig i 2021) og kommuneplanens arealdel (estimert vedtatt i 2022).

Kostnadsestimat

Tiltaket blir gjennomført med interne ressurser.

Tiltak G-6.4: Redusere påslippet av overvann/prosessvann

Mens det i dag er lokal håndtering av overvann som er normen, var det tidligere helt vanlig å koble taknedløp, sluk og urensset prosessvann inn på avløpsledningene.

For å redusere mengden fremmedvann i avløpsnettet, er det nødvendig å sørge for at overvann blir håndtert lokalt der det er mulig. Det er også viktig at bedrifter som slipper mye prosessvann/overvann til avløpsnettet gjør tiltak for å redusere mengdene.

Indre Østfold kommune vil jobbe aktivt med abonnentene for å koble fra flest mulig taknedløp og sluk, samt revidere/etablere påslippsavtaler med bedrifter som har store påslipp.

Framdrift

Målet er å ha koblet fra minst 50% av de taknedløpene og slukene som relativt enkelt kan kobles fra, senest i 2023. Arbeidet startes opp når vi har vedtatt standard abonnementsvilkår og Norsk vannstandard.

Kostnadsestimat

Kostnaden for gjennomføring av dette tiltaket vil ligge hos den enkelte abonnent.

Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen

Som en del av etableringen av ny kommuneorganisasjon er det iht. kommuneloven og internkontrollforskriften igangsatt arbeid med å etablere nytt system for internkontroll og avvikshåndtering. Kommunen benytter kvalitetssystemet Compilo til dette formålet. Tiltak for å rette avvikene som er beskrevet i Fylkesmannens rapporter vil bli implementert i dette arbeidet. Samtidig må vi jobbe for en kulturendring ifm. å melde avvik, det er viktig at dette er å forstå som et verktøy for forbedringer og ikke et "angiver" verktøy. Vi har allerede startet med opplæring hos lederne og vil utover høsten/vinteren gjennomføre opplæring hos alle ansatte. Det vil være et lederansvar å følge opp dette videre.

Framdrift

Arbeidet med etablering av felles internkontroll og rutiner for avvikshåndtering for vann- og avløpsenheten i Indre Østfold kommune er igangsatt og vil bli fullført i løpet av 2020. Videre vil vi sette HMS-arbeid høyt på agendaen slik at vi hele tiden forbedrer rutinene våre.

Kostnadsestimat

Estimert 0,1 MNOK for bistand fra driftsassistansen.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Ny internkontroll for Indre Østfold kommune vil sørge for at kommunen har oversikt over relevant regelverk og at de som jobber med avløp er kjent med alle relevante lover og forskrifter (A036-5). Rutine for risikovurdering av forhold med uakseptabelt høy risiko vil bli implementert i internkontrollen (A044-2). Med Compilo har kommunen system og rutiner for avvikshåndtering for ytre miljø (A044-5). I forbindelse med etableringen av internkontroll vil det etableres skriftlige og dokumenterte mål for HMS (A044-4).

Tiltak G-8: Miljørisikovurdering, handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø

Med bistand fra Driftsassistansen i Viken, vil Indre Østfold kommune sammenstille ROS-analyser, miljørisikovurderinger, handlingsplaner og beredskapsplaner for ytre miljø for de gamle kommunene. Dette vil danne grunnlaget for en helhetlig vurdering og nye planer for Indre Østfold kommune. Risikovurdering av overløpene vil være en del av dette arbeidet.

Slik bidrar tiltaket til å rette avvikene

Tiltaket vil sørge for at kommunen har tilstrekkelige handlingsplaner for ytre miljø (A036-4 og A044-2) og beredskapsplan for akutt utslipp (A044-3). Miljørisikovurderingen skal også vurdere forhold som påvirkes av klimaendringene (A044-2).

Framdrift

Arbeidet med miljørisikovurdering og handlingsplan for ytre miljø og beredskapsplan for ytre miljø vil gå i parallell og starter høsten 2020. Planene skal etter planen ferdigstilt våren 2021. Videre vil det gjøres vurderinger i forbindelse med arbeidet med kommunedelplan og saneringsplaner. Dette vil danne grunnlaget for revidering av handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø.

Tiltak G-8.1: Miljørisikovurdering og handlingsplan for ytre miljø

Det skal utarbeides en ny miljørisikovurdering for kommunen, hvor sannsynlighet og konsekvens av tiltak blir vurdert. Basert på resultat fra miljørisikovurderingen vil det etableres en handlingsplan, hvor man utarbeider tiltak for hvordan avvikene i miljørisikovurderingen skal utbedres / lukkes.

Miljørisikovurdering og handlingsplan for ytre miljø vil utarbeides internt i kommunen, eventuelt med bistand fra eksterne konsulenter.

Kostnadsestimat

Kostnadsestimat for å utarbeide miljørisikovurdering med handlingsplan for ytre miljø er 0,5 MNOK. Kostnader for å utføre tiltak i handlingsplanen vil komme i tillegg, og er avhengig av hva som kommer frem i miljørisikovurderingen med handlingsplanen

Tiltak G-8.2: Beredskapsplaner for ytre miljø

Det skal etableres beredskapsplaner for uønskede hendelser for ytre miljø. Beredskapsplanene skal være enkelt tilgjengelige, og gi tydelige svar på handlinger, kontaktpersoner og oppfølging ved eventuelle hendelser.

Kommunens driftsassistanse vil ha en ledende rolle i utarbeidelsen av planene, med støtte fra øvrige kommunen og eventuelt også fra eksterne konsulenter.

Utarbeidelse av beredskapsplan for ytre miljø skal også ses i sammenheng med kommunen sine øvrige beredskapsplaner og utarbeides i samråd med beredskapsansvarlig i kommunen.

Kostnadsestimat

Kostnadsestimat for å lage beredskapsplaner for ytre miljø er 0,3 MNOK.

5. Retting av avvik etter inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg (2019.036.I.FMOV)

Avvik A036-1: Renseanlegget overskrider utslippsgrensene for totalfosfor på grunn av store overløp

Bakgrunn for avviket

AHSA renseanlegg klarer ikke rensekravet for total fosfor som er gitt i [utslippstillatelsens](#) punkt 3.1: *Årlig midlet renseeffekt for total fosfor skal være minst 90 %*. Fylkesmannen understreker at grenseverdien for utslipp av fosfor er medregnet urensset avløpsvann som går i overløp på renseanlegget. Plikten til å unngå forurensning er hjemlet i [forurensningsloven § 7 første ledd](#).

Fylkesmannen understreker at tilsvarende avvik ble avdekket ved tilsyn i 2015 og 2010 og at AHSA ikke har kunnet dokumentere at de har klart rensekravet siden tillatelsen ble gitt i 2008.

Fylkesmannen understreker at dette er et alvorlig gjentakende avvik. Slik situasjonen er i dag overholder vi ikke kravene i tillatelsen og ethvert nytt påslipp regnes som et forsettlig brudd på utslippstillatelsen.

AHSA renseanlegg er et rent kjemisk renseanlegg og har i dag heller ikke tilstrekkelig behandlingsskapasitet (hydraulisk kapasitet) til å rense avløpsvannet når det i tillegg kommer større mengder overvann inn på anlegget. Ved nedbørstilfeller ledes store mengder urensset avløpsvann direkte til Engerbekken via overløp.

Lukking av avvik A036-1

Det iverksettes tre spesifikke og flere generelle tiltak for at AHSA skal oppnå tilstrekkelig rensing av total fosfor slik at grenseverdien gitt i utslippstillatelsen overholdes.

Grundig kartlegging av dagens anlegg og system vil gi gode forutsetninger for å kunne ta riktige beslutninger. Det vil kontinuerlig utføres tiltak og forbedringer som beskrevet i denne rapporten. Dette vil bidra til en gradvis forbedring av situasjonen også før det er gjort tiltak på selve renseanlegget. Det forventes at kravene i den nye utslippstillatelsen vil bli strengere enn dagens krav, og vi tar høyde for det når vi gjennomfører tiltakene.

Avviket har vedvart i mange år og er såpass alvorlig at det er nødvendig å gjennomføre tiltak på selve renseanlegget før vi ser en effekt av de øvrige tiltak som iverksettes, som for eksempel sanering av ledningsnett. De andre beskrevne tiltak vil ikke gi stor nok reduksjon av fremmedvann til at renseanlegget klarer å overholde renskravet innen rimelig tid.

I brev fra Fylkesmannen i Oslo og Viken av 18.12.2019, foreligger det krav om å etablere sekundærrensing (biologisk rensetrinn) ved alle utslipp innenfor Oslo og Vikens område innen 2027. For at AHSA skal oppfylle dette kravet, forutsetter det en ombygging og oppgradering av renseanlegget.

Det er nødvendig å prioritere oppgradering av renseanlegget både mht. at vi drifter et renseanlegg ulovlig og kravene om et sekundært rensetrinn innen 2027.

Henvising til generelle tiltak

I tillegg til tiltakene som er beskrevet under, henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-1: Økt bemanning*
- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp*
- *Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnett*

Tiltak T036-1.1: Oppgradering av AHSA renseanlegg

For at AHSA skal klare renskravene i utslippstillatelsen, må anlegget oppgraderes.

Norconsult utarbeidet i 2016 et forprosjekt for utvidelse av den hydrauliske kapasiteten, samt etablering av et sekundært rensetrinn på AHSA. Indre Østfold kommune vil kvalitetssikre dette forprosjektet og jobbe videre med det slik at tiltaket kan iverksettes og gjennomføres innen 2024.

Framdrift

Oppstart forprosjekt oppgradering AHSA - Q4 2020. Forprosjekt ferdigstilt Q3/Q4 2021 og vil bli lagt fram for politisk behandling i Q1 2022. Prosjekt oppgradering renseanlegg ferdigstilt i løpet av 2024.

Kostnadsestimat

Kartleggingen for oppgradering av AHSA, gjennomgang av Norconsults forprosjekt estimeres til 0,4 MNOK.

I forprosjektet fra 2016 er utvidelse av hydraulisk kapasitet og etablering av sekundært rensetrinn estimert til ca. 40 MNOK. Det må påregnes en god del høyere kostnad nå, dels pga. prisstigning, men også pga. ytterligere behov for rehabilitering av maskiner/utsyr. Sannsynligvis i størrelsesorden 70-80 MNOK.

Tiltak T036-1.2: Utredning av ny utløpsledning fra renseanlegget

Utløpet fra renseanlegget ledes i dag direkte til Engerbekken som er en sårbar resipient og har en meget dårlig økologisk tilstand. Vi vil utrede muligheten for å bore/lede utløpet fra AHSA direkte ut til Glomma for på den måten å redusere belastningen på Engerbekken.

Framdrift

Oppstart utredning av ny utløpsledning gjøres samtidig med forprosjektet om oppgradering av renseanlegget.

Kostnadsestimat

Utredning mulighet for en ny utløpsledning estimeres til 0,4 MNOK.

Tiltak T036-1.3: Utredning av avløpssituasjonen i kommunen

Det er behov for å se hele avløpssituasjonen i kommunen som en helhet, dette er også en politisk bestilling i sak 011/20 i møte 19.03.2020. Utredningen vil gi et grunnlag for den videre utviklingen av avløpshåndteringen i Indre Østfold kommune.

Framdrift

Oppstart utredning avløpssituasjon er planlagt i 2021.

Kostnadsestimat

Utredningen av avløpssituasjonen anslås å koste 1,5 MNOK.

Avvik A036-2: AHSA har ikke driftet og vedlikeholdt avløpsnett på en tilfredsstillende måte

Bakgrunn for avviket

Fylkesmannen mener avløpsnett til AHSA ikke er driftet og vedlikeholdt i tråd med [utslippstillatelsens](#) punkt 3.3 og 3.4.

Det går svært store mengder avløpsvann i overløp fra kommunens overløpspunkter. Omfanget av driftsoverløp skal reduseres så langt det er mulig og ellers i takt med gjennomførte tiltak i kommunenes avløpsnett.

AHSA kunne ikke under tilsynet vise til konkrete mål for driften av avløpsnettet og har ikke hatt tilstrekkelig styringsdokumenter for gjennomføring av tiltak for å redusere mengdene avløpsvann som går i overløp på rensenanlegget og på ledningsnettet slik tillatelsen krever. Fylkesmannen understreker at dette er et alvorlig avvik.

Lukking av avvik A036-2

Styringsdokumenter for gjennomføring av tiltak for å redusere overløp er under utarbeidelse og vil være ferdige i 2023. Mål for drift av avløpsnettet og utfasing av overløp vil bli satt i kommunedelplan for vann og avløp.

Avviket vil etter planen være lukket i 2023, når alle nødvendige styringsdokumenter er på plass.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-1: Økt bemanning*
- *Tiltak G-2: Deltakelse i bedreVANN*
- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp*
- *Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnettet*

Avvik A036-3: AHSA har ikke utført sin plikt til samordning med eierkommunene

Bakgrunn for avviket

[Utslippstillatelsens](#) punkt 2.5 slår fast at AHSA har ansvaret for at internkontrollaktivitetene til partene i det interkommunale samarbeidet blir tilstrekkelig samordnet, jf. [internkontrollforskriften](#) § 6.

Fylkesmannen skriver i inspeksjonsrapporten at internkontrollen blant annet skal sikre og dokumentere at avløpsanlegget overholder krav gitt i tillatelsen, lover og forskrifter. Fylkesmannen

understreker at AHSA hadde ansvar for samordning med eierkommunene for å sørge for at det ble laget gode avløpsplaner i kommunene som sikret at mengdene fremmedvann inn til renseanlegget ble redusert betraktelig.

Lukking av avvik A036-3

AHSA og eierkommunene ble fra 01.01.2020 slått sammen med Eidsberg og Trøgstad kommuner til Indre Østfold kommune. Avløpsplanene og internkontrollaktivitetene blir dermed samordnet som en følge av kommunesammenslåingen.

Avviket anses som lukket.

Avvik A036-4: AHSA har ikke utarbeidet tilstrekkelige handlingsplaner for ytre miljø

Bakgrunn for avviket

I følge [utslippstillatelsens](#) punkt 10.2 skal AHSA på bakgrunn av miljørisikoanalysen om nødvendig iverksette risikoreduserende tiltak. AHSA skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

Fylkesmannen påpeker at AHSA ikke kunne framlegge en oppdatert handlingsplan med dato for gjennomføring av tiltak basert på miljørisikoanalysen og tilstandsrapporten.

AHSA har gjennomført noen risikoreduserende tiltak siden tilsynet i 2015, men Fylkesmannen mener dette langt fra har vært tilstrekkelig sett i lys av de store miljøkonsekvensene av overløp fra ledningsnett og ved renseanlegget.

Lukking av avvik A036-4

Det planlegges å ferdigstille miljørisikovurdering med tilhørende handlingsplan for ytre miljø i løpet av 2021. Avviket vil dermed etter planen være lukket samme år.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp
- *Tiltak G-8.1: Miljørisikovurdering og handlingsplan for ytre miljø*

Avvik A036-5: AHSA har ikke oversikt over relevant regelverk og mangler miljømål i sin internkontroll

Bakgrunn for avviket

[Internkontrollforskriften § 5 annet ledd, punkt 1 og 4](#), slår fast at virksomheten skal ha oversikt over de HMS-krav som av særlig viktighet for virksomheten og at virksomheten skal fastsette skriftlig dokumenterte mål for helse, miljø og sikkerhet.

Fylkesmannen skriver at representantene fra AHSA hadde liten kjennskap til gjeldende krav for virksomheten, som krav i forskrift og tillatelse. Representantene fra AHSA kunne heller ikke vise til konkrete og etterprøvbare mål og planer for avløpssektoren.

Lukking av avvik A036-5

Manglene som er påpekt i avviket vil bli håndtert gjennom etablering av nytt internkontrollsystem og utarbeidelse av kommunedelplan for vann og avløp.

Avviket vil være endelig lukket når kommunedelplanen for vann og avløp blir vedtatt i 2022.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen*

Avvik A036-6: AHSA sitt energistyringssystem er mangelfullt

Bakgrunn for avviket

[Utslippstillatelsens](#) punkt 8 slår fast at AHSA skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anleggene og at dette energistyringssystemet skal inngå i bedriftens internkontroll. Overskuddsenergien skal i størst mulig grad utnyttes internt og det skal legges til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt.

Fylkesmannen skriver at AHSA har gjennomført noen tiltak for å redusere energiforbruket, men at de i dag utnytter svært lite av sin overskuddsenergi. AHSA kunne ikke på tilsynet vise til noen vurderinger knyttet til utnyttelse av overskuddsenergi.

Lukking av avvik A036-6

Avviket vil bli rettet med tiltaket som er beskrevet under og vil etter planen være lukket i 2022.

Tiltak T036-6: Etablere energistyringssystem for vann- og avløpsanleggene i Indre Østfold kommune

Kommunen vil gjennomføre et prosjekt for å etablere energistyringssystem for alle vann- og avløpsanleggene i kommunen. Her vil det utvikles rutiner for regelmessig vurdering av tiltak for energieffektivisering. Muligheter for utnyttelse av overskuddsenergi på vil bli vurdert i prosjektet.

Framdrift

Prosjektet er planlagt igangsatt i 2021 og nytt system skal være implementert i 2022.

Kostnadsestimat

Kostnadsestimat for å utarbeide et energistyringssystem, med energieffektiviseringstiltak og vurderinger av utnyttelse av overskuddsenergi, er 0,8 MNOK.

Anmerkning AM036-1: Det er ikke foretatt et klimaregnskap for AHSA sin avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner

Bakgrunn for anmerkningen

Fylkesmannen har ikke beskrevet noe mer om anmerkningen enn det som står i overskriften. Det finnes foreløpig ikke klimaregnskap for kommunens renseanlegg.

Lukking av anmerkning AM036-1

Anmerkningen knyttet til manglende klimaregnskap for ASHA skal være utbedret ved gjennomføring av tiltak [T036-AM-1](#), som beskrevet under.

Anmerkningen vil etter planen være lukket i 2021.

Tiltak T036-AM-1: Klimaregnskap for avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner

Det skal etter kommunesammenslåingen utføres klimaregnskap for kommunens avløpsrenseanlegg.

Kommunen vil ta i bruk [Norsk Vanns nye excelbaserte verktøy](#) for å skaffe oversikt over direkte og indirekte utslipp fra de kommunale avløpsanleggene, og sammenlikne klimagassutslipp og klimafotavtrykket som følge av planlagt oppgradering og utvidelse av kapasitet.

Kommunen har videre mottatt kr 150.000 i klimasatsmidler fra Miljødirektoratet for å utrede klimasmart avløpsanlegg i forbindelse med oppgradering av AHSA renseanlegg. Arbeidet samkjøres med forprosjekt oppgradering av AHSA. Muligheter for å benytte avløpsslammet som innsatsmiddel i biogassanlegg i Indre Østfold vil være en del av utredningen.

Framdrift

Utredningen av klimasmart avløpsanlegg skal ferdigstilles Q3/Q4 2021.

Klimaregnskap for kommunens avløpsanlegg er planlagt utført innen 2021.

Kostnadsestimat

Tiltaket gjennomføres med egne ressurser.

6. Retting av avvik etter inspeksjon av Askim avløpsnett (2020.044.I.FMOV)

Avvik A044-1: Det mangler overordnet plan med tilhørende handlingsplan for fornyelse av avløpsnett og for utfasing av driftsoverløp på fellessystem

Bakgrunn for avviket

Utslippstillatelsens punkt 3.3 krever at Askim kommune innen 31.12.2009 skal utarbeide en overordnet tidsplan for vedlikehold, fornyelse og eventuelle utbedringer av avløpsnett. Kommunen skal sette konkretiserte mål for driften av avløpsnett. Fylkesmannen skriver også at kommunen skal sette en frist for utfasing av driftsoverløpene knyttet til fellessystemet. I følge [forurensningsforskriften § 14-5](#) skal kommunen ha en oversikt over alle overløp av avløpsnett, og skal registrere eller beregne driftstid for utslipp fra overløp. Kommunen skal også ha oversikt over eventuelle lekkasjer av betydning.

Både utslippstillatelsen og forurensningsforskriften slår fast at avløpsnett skal bygges, driftes og vedlikeholdes med særlig hensyn til blant annet begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Fylkesmannen skriver at kravene i utslippstillatelsen ikke er fulgt opp og at arbeidet med å fornye avløpsnett i liten grad har vært prioritert. Kravene i utslippstillatelsen er ikke implementert i hovedplanen fra 2011.

Det foreligger ingen handlingsplan for utfasing av driftsoverløp, det er ikke utarbeidet kriterier eller retningslinjer for separering av fellessystem i sentrumsområdene for å få redusert fremmedvann til renseanlegget, og det er periodevis betydelige utslipp av urensset avløp til sårbare bekkesystemer. Fylkesmannen ser på dette avviket som alvorlig, og påpeker at dette har medført at AHSA ikke har klart rensekravet de siste 10 årene.

Lukking av avvik A044-1

Kravene i utslippstillatelsen vil bli implementert i kommunedelplanen for vann og avløp, og saneringsplanen vil være kommunens handlingsplan for fornying av avløpsnett og utfasing av driftsoverløp.

Avviket vil være lukket når saneringsplanen blir vedtatt i 2023.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-1: Økt bemanning*
- *Tiltak G-2: Deltakelse i bedreVANN*
- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp*
- *Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnett*

Avvik A044-2: Miljørisikovurderingen av avløpsanlegg er mangelfull

Bakgrunn for avviket

[Utslippstillatelsens](#) punkt 10.1 og 10.2 krever at kommunen skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av virksomheten og vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. På bakgrunn av dette skal kommunen om nødvendig iverksette risikoreducerende tiltak. Kommunen skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene. [Internkontrollforskriften § 5](#) punkt 6 slår fast at kommunen skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Fylkesmannen mener at kommunens miljørisikovurdering er mangelfull. Kommunen har en miljørisikoanalyse, men det er ikke etablert rutiner for risikovurdering av forhold med uakseptabel høy risiko. Kommunen mangler en handlingsplan for risikoforebyggende tiltak.

Driftsoverløpene (regnvannsoverløpene) i fellessystemet er ikke risikovurdert og er heller ikke koblet til kommunens driftskontrollsystem. Kommunens utslippskontroll er derfor mangelfull. Risikoledninger på avløpsnett er ikke kartlagt. Spesielt viktig blir dette i sentrumsområdene hvor en betydelig del av veksten framover skal foregå. Det er ikke laget en klimatilpasset miljørisikovurdering av avløpssystemet i sentrumsområdene som viste hvordan dette påvirkes av ulike regnhendelser.

Lukking av avvik A044-2

Driftsoverløpene vil bli risikovurdert og koblet til kommunens driftskontrollsystem. Rutiner for risikovurdering av forhold med uakseptabel høy risiko vil bli etablert og handlingsplan for risikoforebyggende tiltak vil bli utarbeidet. Risikoledninger på avløpsnettene vil bli kartlagt i forbindelse med kommunedelplanen for vann og avløp og utarbeidelse av saneringsplaner. Den nye miljørisikovurderingen vil være klimatilpasset.

Avviket vil etter planen være lukket i 2021.

Henvisning til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp*
- *Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen*
- *Tiltak G-8: Miljørisikovurdering, handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø*

Avvik A044-3: Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan for avløpsanleggene

Bakgrunn for avviket

Det følger av [utslippstillatelsens](#) punkt 10.3 at kommunen på bakgrunn av miljørisikovurderingen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene skal etablere og vedlikehold en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minst en gang pr. år.

Fylkesmannens henviser også til [forurensningslovens § 41](#) som er fylkesmannens hjemmel til å kreve at kommunen har en beredskapsplan.

Kommunen kunne under tilsynet ikke vise fram en beredskapsplan for akutt forurensning.

Lukking av avvik A044-3

Med tiltak G-8 vil det etableres en beredskapsplan mot akutt forurensning. Denne skal være tilpasset miljørisikoen i kommunen og skal ivareta kravene i utslippstillatelsen. Det etableres rutiner for årlig øving på beredskap mot akutt forurensning og revidering av planen.

Avviket vil etter planen være lukket i 2021.

Henvisning til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-8: Miljøriskovurdering, handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø*

Avvik A044-4: Overordnede mål for avløpsanlegg er mangelfull

Bakgrunn for avviket

[Internkontrollforskriften § 5 annet ledd, punkt 4](#), slår fast at virksomheten skal fastsette skriftlig dokumenterte mål for helse, miljø og sikkerhet.

Kommunen kunne ikke dokumentere at det foreligger overordnede miljømål for avløpssektoren.

Lukking av avvik A044-4

Som ledd i etablering av nye internkontrollsystemer i kommunen vil det etableres skriftlige og dokumenterte mål for HMS. Dette i henhold til lovkrav i internkontrollforskriften.

Kommunedelplan for vann og avløp vil definere overordnede mål for vann og avløpssektoren.

Avviket vil være lukket når kommunedelplanen for vann og avløp blir vedtatt i 2022.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen*

Avvik A044-5: Kommunens avvikshåndtering er ikke tilfredsstillende

Bakgrunn for avviket

[Internkontrollforskriften § 5 annet ledd, punkt 7](#) krever at kommunen iverksetter rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen.

Tilsynet avdekket at kommunen manglet systemer og rutiner for avvikshåndtering for ytre miljø.

Lukking av avvik A044-5

Manglende i avviket vil bli utbedret ved etablering av avviks- og internkontrollsystem i kommunen. I tillegg til utarbeidelse av systemet, vil vi ha kontinuerlig fokus på ha en positiv kultur rundt melding av avvik.

Avviket vil etter planen være lukket i løpet av 2020.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av avviket:

- *Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen*

Anmerkning AM044-1: Risikokartlegging av avløps- og vannforsyningssystemene bør ses i sammenheng

Bakgrunn for anmerkningen

FM vurderer at dagens situasjon for AHSA er et avvik fra:

- Risikokartlegging av avløp- og vannforsyningssystemene kan ses i sammenheng

Lukking av anmerkning AM044-1

Forhold knyttet til risikovurderinger vil bli ivaretatt i kommunedelplanen og saneringsplan for vann og avløp.

Anmerkningen vil etter planen være lukket i 2023.

Henvising til generelle tiltak

Det henvises til følgende generelle tiltak for håndtering av anmerkningen:

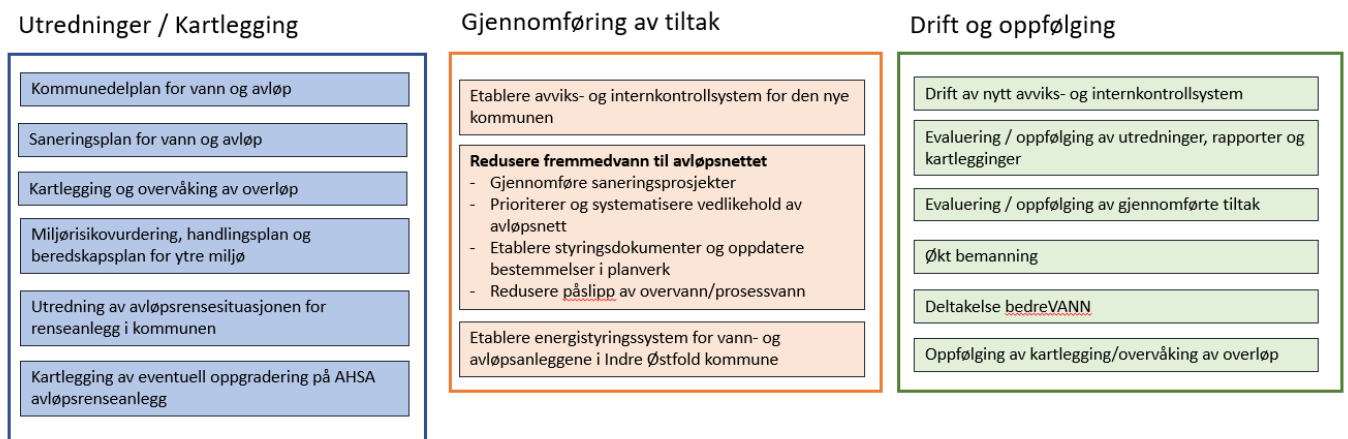
- *Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp*
- *Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp*

7. Oppsummering og konklusjon

For å gi en beskrivelse av eksisterende forhold er det laget et eget notat, se vedlegg 1.

Tiltak som foreslås har både kort og lang horisont for å imøtekomme avvikene som er registrert av Fylkesmannen. Tiltakene er satt i system og spesifisert med tilhørende fremdriftsplan (vedlegg 2) som kommunen skal følge opp i årene som kommer. Totalt sett klarer disse tiltakene å svare ut alle registrerte avvik.

En forenklet sammenstilling av tiltakene og hvordan de henger sammen vises på Figur 2 og Figur 3.

Figur 2: Sammenstilling av tiltak for håndtering av avvik

Figur 3: Tiltak for å lukke avvikene er alle deler av DIVA-guidens PUKK-sirkel (Planlegg – Utfør – Kontroller – Korriger)

En oversikt over tiltakene er gitt i under og sammenhengen mellom de ulike tiltakene og avvikene er vist i Tabell 1.

Tiltak G-1: Økt bemanning

Tiltak G-2: Deltakelse i bedreVANN

Tiltak G-3: Kommunedelplan for vann og avløp

Tiltak G-4: Saneringsplan for vann og avløp

Tiltak G-5: Kartlegging og overvåking av overløp

Tiltak G-6: Redusere fremmedvann til avløpsnett

Tiltak G-7: Etablere avviks- og internkontrollsystem for den nye kommunen

Tiltak G-8: Miljørisikovurdering, handlingsplan og beredskapsplan for ytre miljø

Tiltak T036-1.1: Oppgradering av AHSA renseanlegg

Tiltak T036-1.2: Utredning av ny utløpsledning fra renseanlegget

Tiltak T036-1.3: Utredning av avløpssituasjonen i kommunen

Tiltak T036-6: Etablere energistyringssystem for vann- og avløpsanleggene i Indre Østfold kommune

Tiltak T036-AM-1: Klimaregnskap for avløps- og slamhåndtering med mål for klimareduksjoner

Tabell 1: Oversikt over sammenhengen mellom de ulike avvik og tiltak.

Tiltak / Avvik	A036-1	A036-2	A036-3	A036-4	A036-5	A036-6	AM036-1	A044-1	A044-2	A044-3	A044-4	A044-5	AM044-1
G-1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
G-2		x						x					
G-3	x	x			x			x			x		x
G-4	x	x		x				x					x
G-5	x	x						x	x				
G-6	x	x						x					
G-7					x				x		x	x	
G-8				x					x	x			
T036-1.1	x												
T036-1.2	x												
T036-1.3	x												
T036-6						x							
T036-AM-1							x						

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

8. Vedlegg

1. Notat eksisterende forhold
2. Fremdriftsplan

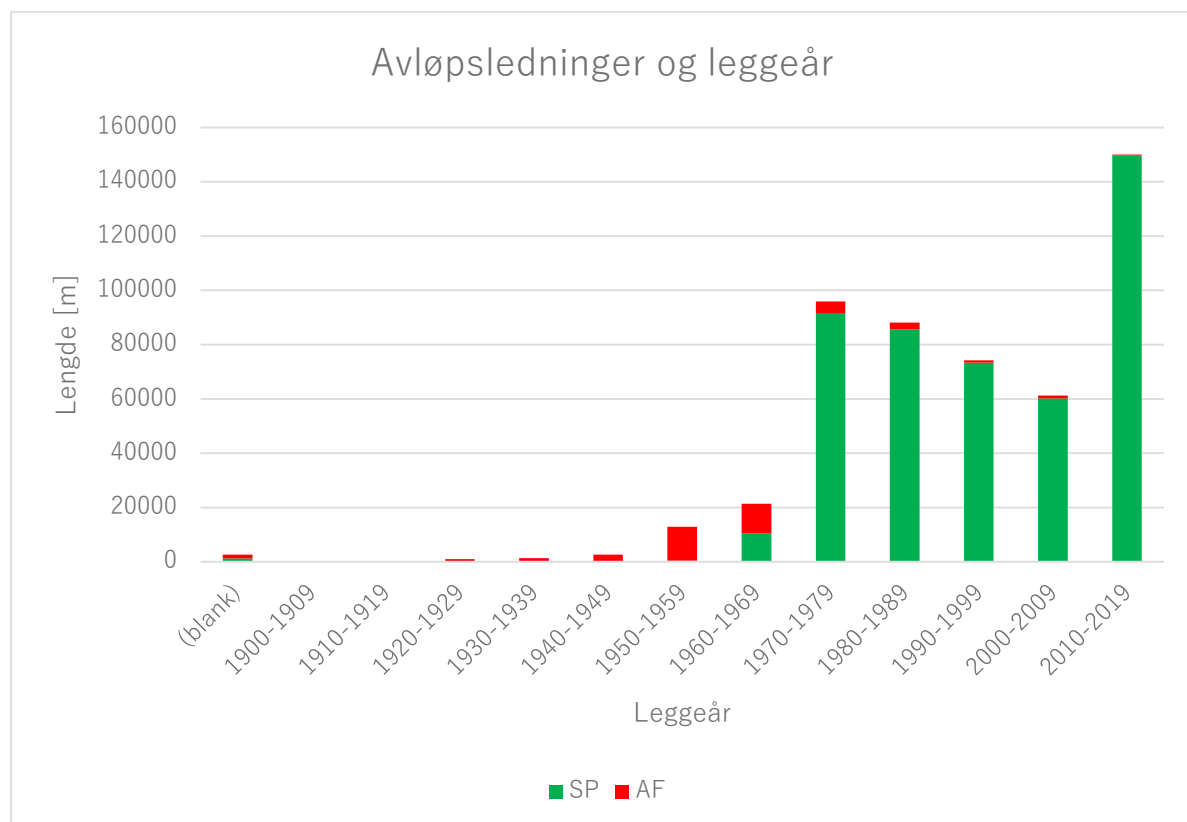

Vedlegg 1 - Eksisterende forhold

Vedlegg 1 beskriver eksisterende forhold for det kommunale avløpsnett. Vedlegget søker å redegjøre for historikk og utvikling av avløps situasjonen i kommunen over tid.

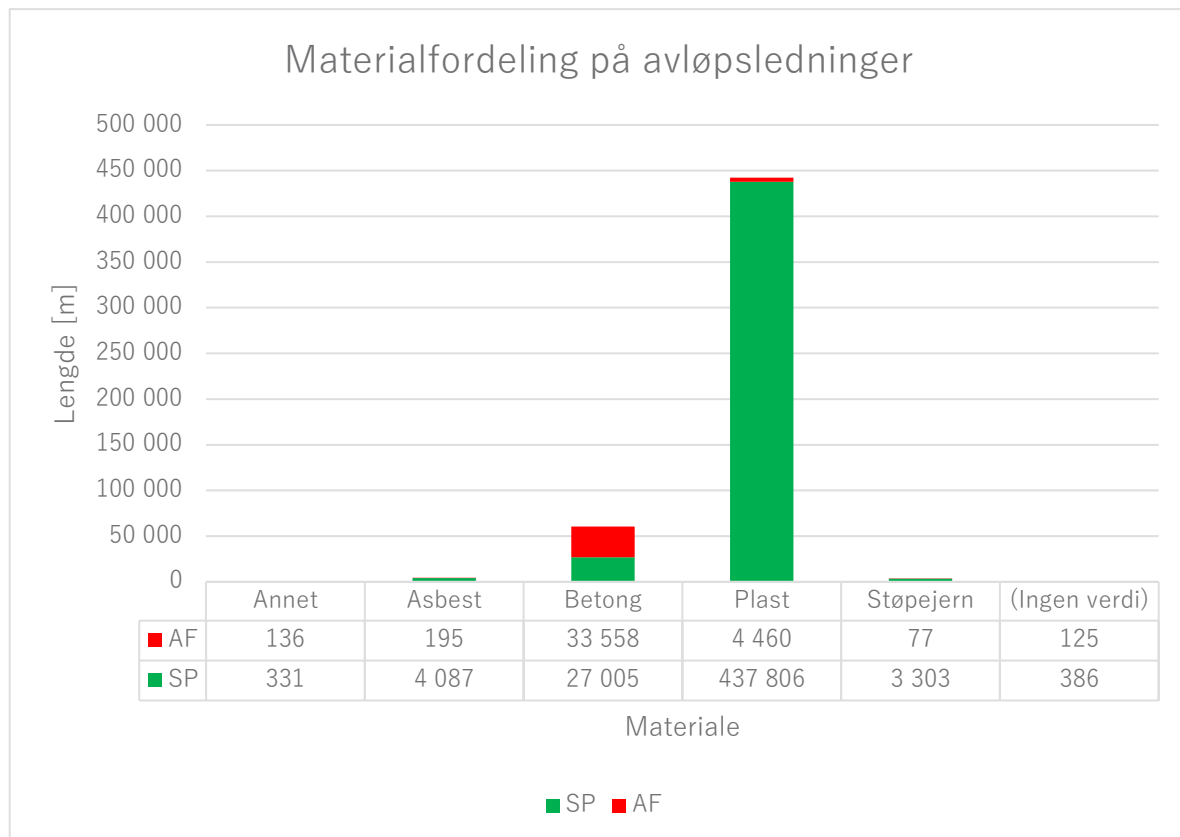
Ledningsnett og rehabilitering

Kommunen har i dag til sammen ca. 510 km avløpsledninger underlagt kommunens ansvar. Av disse er ca. 40 km klassifisert som AF-ledninger (avløp felles). Dette utgjør ca. 8 % av det kommunale avløpsnett. Majoriteten av avløpsledningene er lagt etter 1970. De fleste ledninger som fremdeles er avløp felles-ledninger stammer fra før 1970.

Figur 1: Leggeår for nåværende spillvannsledninger (SP) og avløp felles-ledninger (AF) fordelt over de ulike tiårene gjennom tidene.

Den siste tiårsperioden er det etablert mange og lange overføringsledninger for å knytte sammen kommunen og fange opp avløp fra spredt bebyggelse inn på de kommunale renseanleggene.

Figur 2: Materialfordeling av avløpsledninger basert på type ledning.

Total lengde på registrerte avløpsledninger er ca. 510 km. Av disse er ca. 7,5% registrert som avløp-fellesledninger og resten som spillvannsledninger. Ca. 0,85% av total lengde avløpsledninger er av asbest-betong.

For kommunen som helhet er det ifølge rapporterte tall til KOSTRA årlig rehabilitert ca. 2,5 km avløpsledninger i snitt pr år de siste 5 årene. Dette tilsvarer en årlig fornyelsestakt på ca. 0,5% av ledningsnettet. Det er også etablert ca. 9 km nye spillvannsledninger pr år de siste 5 årene. Dette tilsvarer en årlig nyetablering på ca. 1,7% av ledningsnettet. Statistikk fra Askim for en stor del av perioden er ikke registrert i KOSTRA, så det kan være noen avvik fra hva som er presentert over.

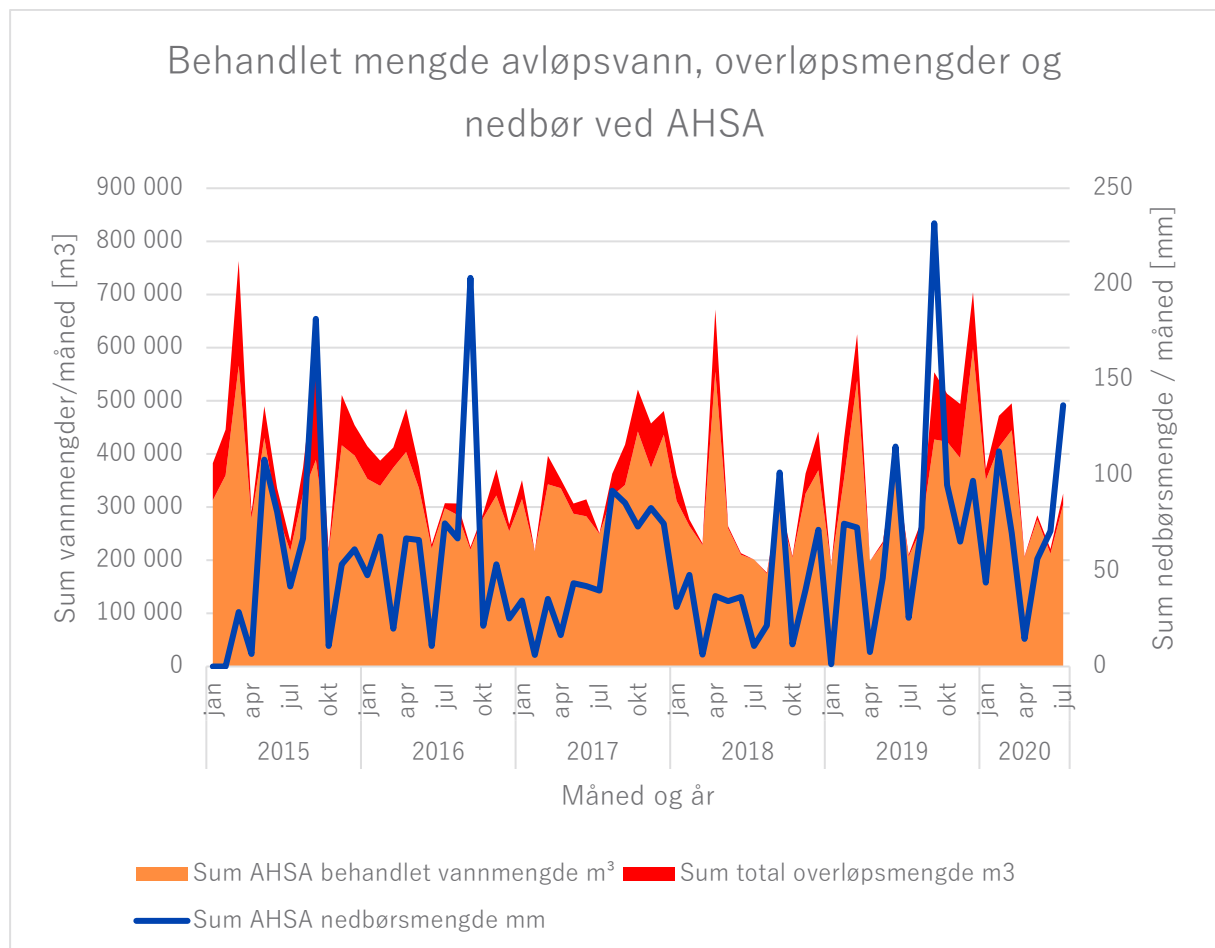
Avløpsbehandling og overløp

Ved AHSA måles det kontinuerlig totalt behandlet avløpsmengde. Det måles også kontinuerlig på overløpsmengde når det ev. går avløpsvann i overløp. Ute i avløpsnettet logges det overløp (i tid) for utvalgte pumpestasjoner og overløp. Fra loggingen beregnes estimert overløpsmengde fra disse overløpene. Alle data knyttet til avløpsanlegg og overløp registreres i tjenesten Gurusoft.

De siste fem årene er det behandlet ca. 370 000 m³ avløpsvann i snitt pr måned. Dersom man forutsetter antall tilknyttede personekvivalenter (pe) innenfor rensedistriktet, og at disse har et spesifikt vannforbruk på 160 l/pe og døgn, burde tilført avløpsmengde være ca. 130 000 m³ pr måned.

Det er spesielt i perioder med mye nedbør at det registreres store overløp ved AHSA og ute på nettet. Figur 3 viser totale mengder avløpsvann i tilknytning til AHSA over tid sammen med registrert nedbør. Det er relativt god korrelasjon mellom registrert nedbør og registrerte avløpsmengder. De enkelte avvikene på Figur 3 skyldes spesielle forhold som f.eks feil på målere eller spesielle nedbørshendelser. Alt i alt er det tydelig at avløpshåndteringen i stor grad er fremmedvannspåvirket.

Figur 3: Sammenstilling av behandlet avløpsmengde ved AHSA rensaneanlegg og beregnet avløpsmengde for overløpene i tilknytning til AHSA og dets avløpsnett. Dette vises i sammenheng med registrert nedbør. Nedbørmåler ble antakelig installert i begynnelsen av 2015, ettersom det ikke finnes verdier for nedbør før dette.

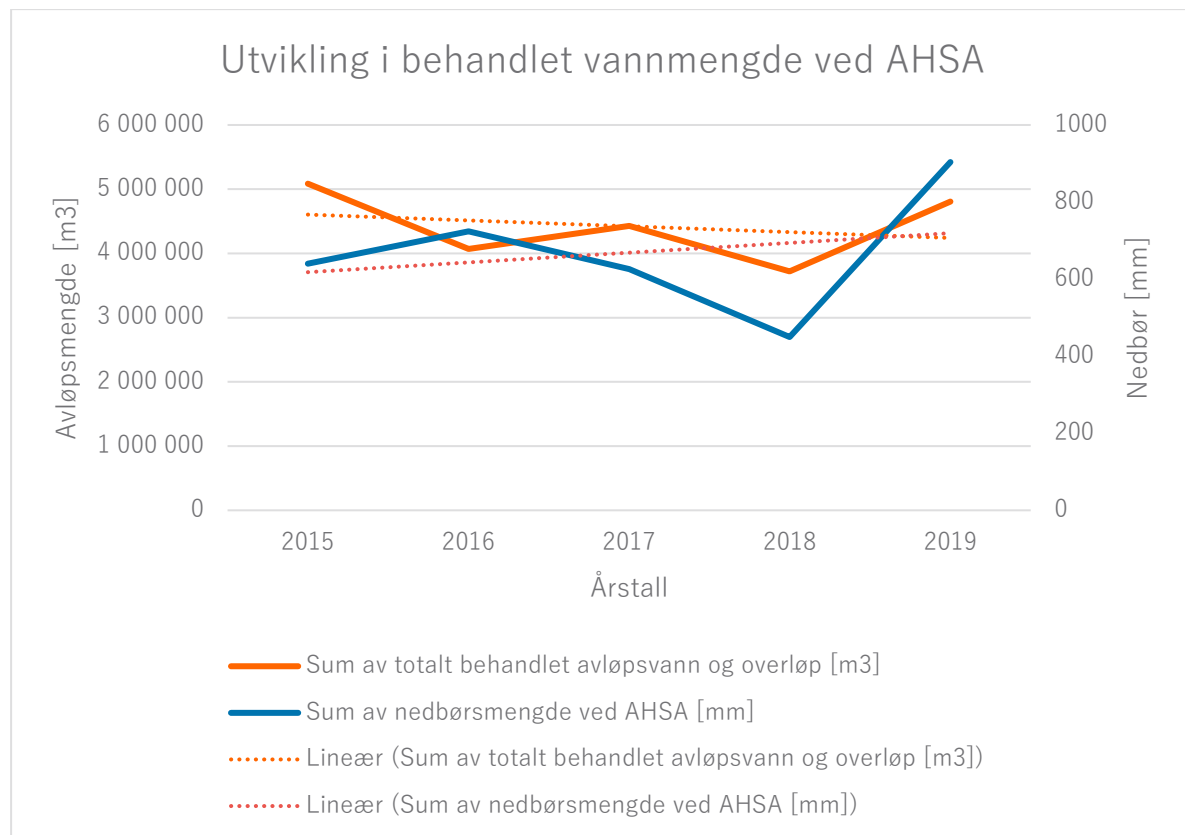

Vurdering av fremmedvann

Det å fastsette mengde fremmedvann som ledes til AHSA er heftet med stor usikkerhet. Dette ønsker kommunen å gjøre noe med i tiden fremover. Mer om dette kommer senere i rapporten.

Registrerte avløpsvannsmengder sett opp mot nedbør

Som en pekepinn på utvikling av mengde fremmedvann over tid er det satt opp totale summer behandlet avløpsvann og registrerte overløp i forbindelse med AHSA, se Figur 4. Dette er sammenstilt med total nedbør over året.

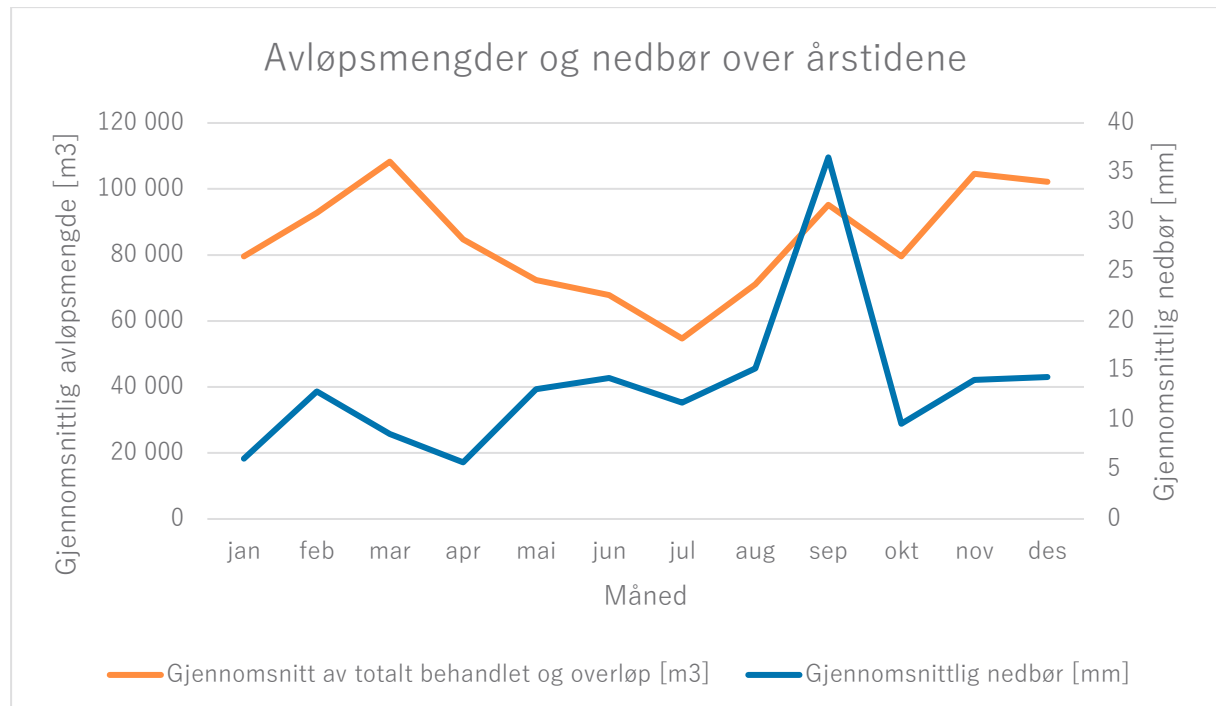
Figur 4: Her vises totalt behandlet avløpsmengde samt registrerte overløp i tilknytning til AHSA. Dette sammenstilles mot total årsnedbør (høyre akse). Ved lineær interpolasjon er andelen avløpsvann svakt avtakende, mens nedbørsmengden svakt økende. Tall for 2020 er utelatt ettersom 2020 ikke er komplett og vil gi en for lav totalsum.

Fra Figur 4 kan det sees en svakt nedadgående kurve for total registrert mengde avløpsvann, mens det på samme tid registreres mer nedbør. Mer nedbør burde gitt økt mengde avløpsvann da fremmedvannsandelen kan forutsettes økt, men det skjer altså ikke. I samme periode er det også tilknyttet flere abonnenter. Dette kan tyde på at tiltakene som har blitt iverksatt for å redusere fremmedvann de siste 5 årene har hatt en viss effekt.

Variasjonen i kurvene er for liten til å påstå at dette er en varig bedring, og kommunen må aktivt jobbe med flere gode tiltak for å få ned mengden fremmedvann i avløpsnettets sitt.

Årsvariasjoner

Avrenning av fremmedvann varierer over året. Om våren er andelen fremmedvann som regel bestemt av snøsmelting. Dette er synlig på Figur 5, hvor total avløpsmengde har sin topp i mars.

Figur 5: Her vises gjennomsnittlig total registrert avløpsmengde (inkludert overløp) for AHSA rensedistrikt, sett opp mot gjennomsnittlig månedlig nedbør basert på tall fra og med 2015.

Om sommeren har det vært mindre avløpsmengder, og også mindre nedbør.

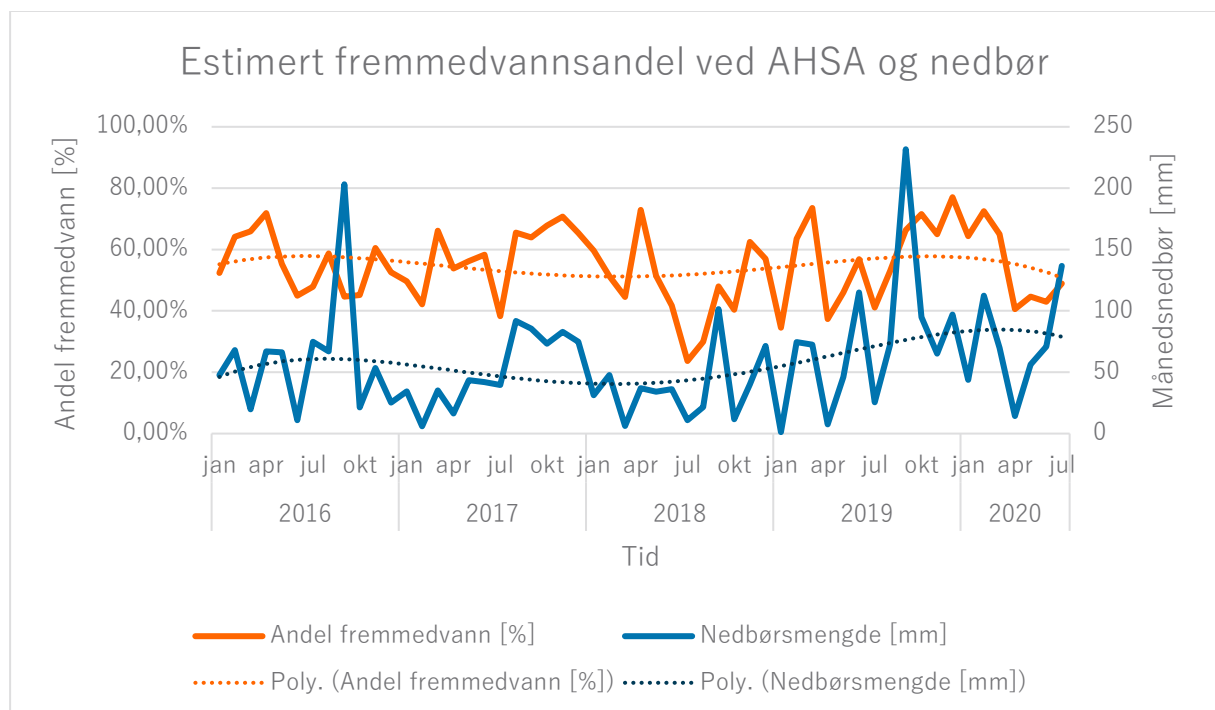
September har vært en regntung måned de siste 5 årene. Både 2015 og 2016 hadde mer enn 100mm nedbør i september, som bidrar til å trekke opp gjennomsnittet. Tilsynelatende er ikke registrert avløpsmengde påvirket i like stor grad. Dette kan skyldes enkeltregn med meget lokal utstrekning (rett over måler), eller at de var meget korte og intense slik at det meste av fremmedvannet ledes bort og ut av avløpsnettets på steder uten registrering.

Om vinteren vil luft-temperaturen styre om nedbøren legger seg som snø eller renner av og gir fremmedvann.

Fremmedvannsandel over tid

Dersom man forutsetter konstant spillvannsbidrag fra befolkning og industri tilknyttet AHSA vil estimert fremmedvannsandel variere nært knyttet opp mot nedbørsmengde, se Figur 6.

Her er andelen fremmedvann beregnet under forutsetning at tilknyttet befolkning og industri er uendret over perioden. I henhold til data fra SSB (Statistisk sentralbyrå), tabell 01222, er befolkningen for Askim og Spydeberg tilnærmet uendret (svakt økende) over den siste 5-års perioden.

Figur 6: Utvikling i estimert fremmedvannsandel tilført AHSA sett opp mot månedlig nedbørsmengde.

Denne figuren viser, som også kommer frem på Figur 4, at det er samsvar mellom andel fremmedvann og mengde nedbør. Riktignok minker avstanden mellom fremmedvannsandel og nedbør desto nærmere vi kommer 2020. Dette kan indikere en bedring av fremmedvannssituasjonen over tid. Bedringen er riktignok ikke på ønsket nivå.

Saksframlegg

Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Helene Østbye	FA-M30, FA-K23, TI-&58	20/30529

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
057/20	Samfunnsutvalget	PS	03.09.2020
077/20	Formannskapet	PS	04.09.2020
106/20	Kommunestyret	PS	16.09.2020

Vedtak som innstilling fra Samfunnsutvalget - 03.09.2020 - 057/20

1. Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg vedtas slik den er framlagt for kommunestyret med tilhørende framdriftsplan.
2. Planen oversendes Fylkesmannen i Oslo og Viken med følgende kommentar:
 - Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Vedtak som innstilling fra Formannskapet - 04.09.2020 - 077/20

Formannskapets enstemmige innstilling:

1. Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg vedtas slik den er framlagt for kommunestyret med tilhørende framdriftsplan.
2. Planen oversendes Fylkesmannen i Oslo og Viken med følgende kommentar:
 - Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg vedtas slik den er framlagt for kommunestyret med tilhørende framdriftsplan.
2. Planen oversendes Fylkesmannen i Oslo og Viken med følgende kommentar:
 - Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Formannskapet i sak 077/20, 04.09.2020

Behandling:

Ingen forslag.

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet - Vedtak:

Formanskapets enstemmige innstilling:

1. Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg vedtas slik den er framlagt for kommunestyret med tilhørende framdriftsplan.
2. Planen oversendes Fylkesmannen i Oslo og Viken med følgende kommentar:
 - Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Samfunnsutvalget i sak 057/20, 03.09.2020

Behandling:

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Samfunnsutvalget - Vedtak:

1. Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsanlegg og Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg vedtas slik den er framlagt for kommunestyret med tilhørende framdriftsplan.
2. Planen oversendes Fylkesmannen i Oslo og Viken med følgende kommentar:
 - Indre Østfold kommune tar avvikene på stort alvor og forplikter seg til å gjøre nødvendige investeringer for å rette avvikene.

Bakgrunn og saksopplysninger:

Fylkesmannen i Oslo og Viken var på inspeksjon ved AHSA interkommunale avløpsrenseanlegg 26.11.2019 og på ledningsnettet i tidligere Askim kommune 16.01.2020. Begge anleggene er i dag organisert under vann- og avløpsenheten i Indre Østfold kommune.

Avvikene ble lagt fram for kommunestyret 17.06.2020 i sak 069/20. Kommunestyret ba rådmannen utarbeide en plan som svarer ut hvordan avvikene etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg skal håndteres og løses, med en fremdrift- og gjennomføringsplan. Det ble valgt en politisk referansegruppe for å sikre forankring under arbeidet med planen, bestående av ordfører Saxe Frøshaug, varaordfører Kathrine Hestø Hansen og Olav Breivik fra opposisjonen.

Planen presenterer tiltak som etter rådmannens vurdering, svarer ut avvikene Fylkesmannen har avdekket. Planen med fremdriftsplan ligger som vedlegg til saken.

Den største utfordringen er at det kommer for mye fremmedvann inn på avløpsnettet. Kommunen har mange steder gammelt fellessystem for kloakk og overvann. I perioder med mye nedbør føres store mengder overvann inn på avløpsnettet, og da renseanlegget ikke har stor nok kapasitet, går store mengder urensset avløpsvann ut i bekk.

Det er en tidkrevende jobb å fjerne fremmedvann fra avløpsnettet, og kommunen må derfor de nærmeste årene investere store beløp i fornyelse av avløpsledninger.

For kommunen som helhet er det ifølge rapporterte tall til KOSTRA for de siste 5 år, rehabilitert avløpsledninger som tilsvarer en fornyelsestakt på ca. 0,5% av ledningsnettet. Nasjonal anbefaling

er minimum 1%. For å ta igjen etterslepet i fornying av avløpsnettets må fornyelsestakten være over den nasjonale anbefalingen på 1% og sannsynligvis være nærmere 2-2,5% pr. år. I tillegg må det investeres betydelige beløp for å oppgradere AHSA renseanlegg, slik at det tilfredstiller dagens krav.

I brev fra Fylkesmannen i Oslo og Viken av 18.12.2019, foreligger det krav om å etablere sekundærrensing (biologisk rensetrinn) ved alle utslipp innenfor Oslo og Vikens område innen 2027. For at AHSA skal oppfylle dette kravet, er det nødvendig med en ombygging og oppgradering av renseanlegget. I denne forbindelse kan det også gjøres tiltak for å oppnå tilstrekkelig rensegrad for fosfor, samt at den hydrauliske kapasiteten økes.

Det er nødvendig med en oppgradering av renseanlegget både mht. at vi drifter et renseanlegg som ikke overholder dagens rensekrav og det nye kravet om et sekundært rensetrinn innen 2027.

Fylkesmannen understreker i rapportene at slik situasjonen er i dag, overholder vi ikke kravene i tillatelsen og ethvert nytt påslipp regnes som et forsettlig brudd på utslippstillatelsen.

Aktuelle planer, vedtak og dokumenter:

Fylkesmannen avdekket totalt 11 avvik og ga totalt 2 anmerkninger under inspeksjonene. Disse er beskrevet i [inspeksjonsrapportene som ble fremlagt for kommunestyret i sak 069/20](#).

Kommunen har svart at en skriftlig redegjørelse som viser hvordan kommunen planlegger å rette avvik vil bli sendt Fylkesmannen senest 15.10.2020. Dette ble akseptert av Fylkesmannen i møte 10.06.2020 og senere i epost av 12.06.2020.

Samme dag som kommunen mottok inspeksjonsrapportene fra Fylkesmannen (19.03.2020), vedtok formannskapet som kommunestyre i sak 011/20, blant annet å styrke bemanningen på vann og avløp med totalt syv årsverk og iverksette en helhetlig utredning for avløpssituasjonen i Indre Østfold kommune.

AHSA, Askim, Spydeberg og Hobøl har hver sine utslippstillatelser gitt av Fylkesmannen i Østfold i 2008. Både tillatelser og tidligere inspeksjonsrapporter ligger på www.norskeutslipp.no.

Alternative løsningsmuligheter/politisk handlingsrom:

Kommunens handlingsrom begrenses av flere forhold.

Som anleggseier er kommunen forpliktet til å drifte og vedlikeholde de kommunale avløpsanleggene i tråd med nasjonalt regelverk og utslippstillatelse gitt av Fylkesmannen. Fylkesmannen er forurensningsmyndighet for større avløpsrensaneanlegg og tilhørende ledningsnett og skal følge opp at kommunen retter seg etter gjeldende lovverk.

Kommunen er forpliktet til å ta gebyr for tjenester som leveres til abonnentene etter selvkostprinsippet. Selvkost vil si at abonnentene skal betale det det koster for kommunen å levere tjenesten. Dette innebærer at de kostnadene kommunen har innenfor områdene vann, avløp, renovasjon og brannforebyggende tjenester, dekkes av gebyrene abonnentene betaler.

Når det gjelder vannforsyning og avløpshåndtering bør brukerne av tjenesten bære kostnadene forbundet med tjenestene. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning.

Til grunn for selvkost ligger generasjonsprinsippet, det vil si at en generasjon brukere ikke skal subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon. De nødvendige oppgraderingene må dermed finansieres av gebyrer. Dersom vi skal klare å drifte de kommunale avløpsanleggene i tråd med lovverk og utslippstillatelser slik vi er forpliktet til å gjøre, må gebyrene økes.

Dersom kommunen ikke følger opp avvikene på en måte som Fylkesmannen kan akseptere, må vi forvente at Fylkesmannen tar i bruk virkemidler som tvangsmulkt og innsigelse på reguleringsplaner.

Gjennomføring av tiltakene forutsetter ikke bare økonomiske bevilgninger, men også tilgjengelige ressurser til å gjennomføre tiltakene, både internt (prosjektledere, saksbehandlere, driftsoperatører) og eksternt (konsulenter og entreprenører).

Vurderinger i forhold til FN's bærekraftsmål:

FN 6: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.

Ved å lukke avvikene å følge planen vil Indre Østfold kommune bidra til å sørge for rent vann og gode sanitærforhold for sine innbyggere.

FN 9: Bygge infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon.

Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Infrastruktur, herunder vann- og avløpsnett, kontroll og tilsyn med dette, er en forutsetning for økning i vekst og produktivitet.

FN 11: Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige.

Vedlagte plan bidrar til å redusere negative konsekvenser for innbyggerne. Indre Østfold kommune bidrar til bedre kvalitet på vann og avløpsnettet som igjen gir økt bærekraft og bedre klima.

FN 14: Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.

Planen vil bidra til å redusere forurensning i bekker og vassdrag og dermed bevare marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.

Vurdering av gevinster og økonomiske konsekvenser:

Planen beskriver tiltak i en syvårs periode (2021 – 2027) til en verdi av totalt 839 MNOK, hvorav 788 MNOK er investeringer og 51 MNOK er over drift.

Investeringene finansieres med låneopptak og inngår i selvkostregnskapet. Renter og avdrag betales med avløpsgebyrene. Driftskostnadene inngår også i selvkostregnskapet og finansieres direkte av avløpsgebyrene.

Gjennomføring av planen vil gi økte gebyrer. Med utgangspunkt i opprinnelig budsjett som ble lagt for 2020 har vi simulert hvordan gebyrene endres dersom tiltakene i planen gjennomføres som beskrevet. Alle andre parametere, som f.eks. renter, er holdt uendret.

Samtidig vil det bli påkrevd med større utbedringer i andre deler av kommunen i samme tidsperiode. Mysen renseanlegg er et relativt nytt renseanlegg, men er i dag sterkt overbelastet og overholder ikke utslippskravene. Det må derfor påregnes at det i samme tidsperiode vil måtte investeres betydelige beløp også her som vil bidra til å øke gebyrene ytterligere. Disse

investeringene er ikke hensyntatt i understående tabell.

Tabellen viser endring av gebyrer som følge av tiltak beskrevet i planen:

Endringer i pris som følge av denne sak (øvrige investeringer i VA kommer eventuelt i tillegg)							
Aktivitet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Endring Abonnementsgebyr eks, mva	236	363	474	631	793	899	1002
Endring forbruksgebyr pr m3, eks mva	2,10	3,25	4,26	5,70	7,19	8,20	9,18
Endringen for en husstand med 1 abonnementsgebyr og forbruk på 150m3							
Abonnementsgebyr	236	363	474	631	793	899	1002
Forbruksgebyr	315	488	639	855	079	230	377
Sum eks mva	551	851	113	486	872	129	379
Sum inkl mva	689	063	391	858	339	661	974

Rådmannens vurderinger:

Slik situasjonen er i dag overholder vi ikke kravene i utslippstillatelsen og Fylkesmannen understreker at ethvert nytt påslipp regnes som et forsettlig brudd på tillatelsen. Dette er en alvorlig situasjon som kan påvirke byggeaktiviteten i kommunen dersom det ikke gjøres store investeringer som reduserer forurensningen.

Fylkesmannen har ikke hjemmel til å pålegge kommunen å si nei til nye påslipp, men kan stanse nye utbyggingsprosjekter i planprosessen. Allerede nå påpeker Fylkesmannen avløpssituasjonen i alle sine høringsuttalelser til plansaker. Byggeprosjekter som er avhengig utslippstillatelse fra Fylkesmannen, slik som Fortum sin etablering på Holtskogen næringspark, må trolig utsettes til vi kan dokumentere at vi vil kunne overholde kravene i utslippstillatelsen.

Selv med godkjenning og gjennomføring av vedlagte plan, vil kommunen ikke oppfylle kravene i utslippstillatelsen før i 2024/2025, da planen inneholder en rekke prosjekter som krever utredning og prosjektering før de kan gjennomføres.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

Dersom kommunen skal klare å drifte de kommunale avløpsanleggene i tråd med lovverk og utslippstillatelser slik vi er forpliktet til å gjøre, må gebyrene økes. Konsekvensene av å ikke gjennomføre de nødvendige tiltakene vil imidlertid kunne bli større for kommunens innbyggere i form av tvangsmulkt og begrenset utvikling i kommunen.

Vedlegg:

Plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg - til politisk behandling

Vedlegg 1 - Eksisterende forhold

Vedlegg 2 - Fremdriftsplan

Fra: Helene Østbye[helene.ostbye@io.kommune.no]

Sendt: 25. sep 2020 09:08:20

Til: Postmottak FMOV

Tittel: 20/30529-13 Oversender plan for retting av avvik etter Fylkesmannens inspeksjon av avløpsanlegg - Askim og AHSA avløpsanlegg

Se vedlegg

Helene Østbye

Enhetsleder vann og avløp

Indre Østfold kommune

419 08 884 / 69 68 10 00

ArkivReferanse:#a83762fdcaa947fcbb1f739afbca44592020030529#ACOS.WEBSAK#